

Text i imatges: Josep Matas Rovira

Font de taula (clepsidra)

Introducció

Clepsidra anònima alemanya de la segona meitat del segle XVII.

Construïda en gres policromat de "Grenzhausen" a Westerswald (regió entre Koblenz i Marbourg).

Altura 577mm.

Diàmetre 235mm.

Decoració exterior

Els dos recipients en forma de tambor s'uneixen mitjançant quatre columnes que serveixen de suport.

Els punts d'unió i ancoratge van decorats amb medallons circulars i mostren cares humanes treballades en alt relleu.

Els recipients també tenen decora-

ció del mateix estil i en total són sis per cada un.

Els rosetons es componen de quatre cercles concèntrics en marró beix i beix blavós, voltats d'unes garlandes, rams de fulles i de flors.

Una flor de vuit pètals va situada entre cada rosassa.

La decoració de les quatre columnes és igual que la resta de la peça. (Fig. 1)

El rellotger Mathien Planchon (1860-1921), examinà l'objecte cap a finals del XIX i va arribar a les conclusions següents (actualment errònies).

Describeu el funcionament de la manera següent: L'aigua s'introdueix en els recipients per les obertures (A) (A'), seguidament passa per les columnes creuades (B) (B') i travessa el tub de la columna (C), per sortir en forma de sortidor d'aigua per F. (Fig. 2)

L'aigua s'evacua de la conca central per l'orifici en forma de roseta D dins d'un tub E fins al segon recipient.

Per repetir l'operació, només cal girar l'objecte, de manera que l'aigua és obligada a passar per les columnes diametralment oposades a B que és l'obertura en el recipient inferior, ja que l'aigua és obligada a tornar a D pel tub E.

Actualment, la teoria de Planchon de finals del XIX, es considera errònia, gràcies a la investigació feta amb exàmens radiològics, efectuada per laboratoris moderns.

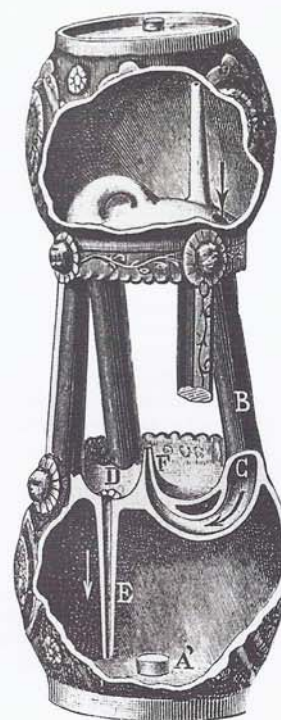

Fig. 2.- Esquema dels conductes interns

Funcionament correcte

Les quatre columnes serveixen evidentment per a la circulació de l'aigua. Van unides de dos en dos per un arc en forma de nansa de cistella, introduït dins del gruix del receptacle i de la concavitat en un orifici central, el qual serveix de bec per al sortidor d'aigua (regulació del temps de sortida de l'aigua, segons mida).

Dins de cada recipient hi ha dos canalitzacions verticals internes, una per a omplir-lo i l'altra per a la concavitat del sortidor d'aigua. S'omple el recipient per l'orifici (a), l'aigua es cola per les columnes (b) i (c), i surt per (d), penetrant en el recipient inferior per la roseta perforada (e). (Fig. 3)

Quan girem la clepsidra, realitzem l'operació en sentit invers.

Aquest principi del sifó era ben conegut a finals del Renaixement a causa de la divulgació de les obres d'Heró, que visqué a Alexandria el segle primer, després de Crist.

Es troben descripcions d'aquesta tècnica al llarg del segle XVII en autors com Gaspar Schott, Athanasius Kircher, Christian Huygens, Candido del Buono, Claude Comiers, Vvenzo Viviani i Domenico Martinelli.

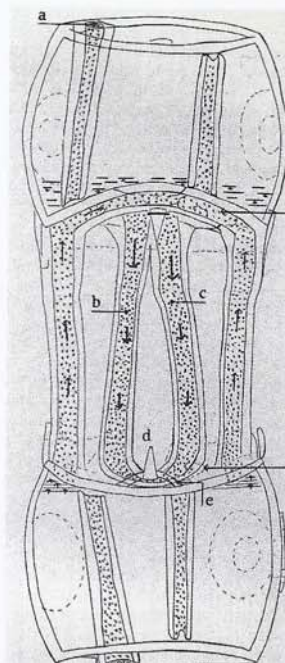

Fig. 3.- Interpretació del funcionament

Consideracions finals.

Planchon suggereix que l'altura del sortidor d'aigua varia segons si la pressió del recipient superior està a més o menys altura respecte a l'inferior, i de la folgança de l'orifici de sortida de l'aigua com a sortidor.

La veritat és que, com a rellotge d'aigua o clepsidra, la considerem poc fiable, per bé que es podria mesurar el temps de sortida d'aigua d'un receptacle a l'altre. Com a objecte decoratiu i copiant el principi del rellotge de sorra, pot ser una opció decorativa i original per a l'època.

Jmatas@lamerce.com

La teoria de Planchon de finals del XIX, actualment es considera errònia gràcies a la investigació feta amb exàmens radiològics.

Fig. 1.- Font de Taula (clepsidra)